ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.2.2021 г.
COM(2021) 97 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Актуализиран доклад за засилено наблюдение – Гърция, февруари 2020 г.

{SWD(2021) 43 final}

КОНТЕКСТ

Икономическите развития и политики в Гърция се наблюдават в рамките на европейския семестър за координация на икономическите политики и съгласно рамката за засилено наблюдение в съответствие с Регламент (ЕС) № 472/2013([1]). Прилагането на засиленото наблюдение за Гърция([2]) отразява факта, че Гърция трябва да продължи да прилага мерки за справяне с източниците или потенциалните източници на икономически и финансови затруднения, като същевременно изпълнява структурни реформи в подкрепа на стабилен и устойчив икономически растеж.

Засиленото наблюдение осигурява всеобхватна рамка за надзор на икономическите развития и за провеждането на политики за осигуряване на устойчиво икономическо възстановяване. То позволява редовна оценка на последните икономически и финансови развития в Гърция, наблюдение на условията за държавно финансиране и актуализации на анализа на устойчивостта на дълга. Засиленото наблюдение осигурява също рамката за оценяване на общия ангажимент, поет от Гърция пред Еврогрупата на 22 юни 2018 г., за продължаване и завършване на реформите, приети в рамките на програмата по Европейския механизъм за стабилност, както и за гарантиране на актуалността на целите на важните реформи, приети в рамките на програмите за финансова помощ. В този контекст засиленото наблюдение осигурява мониторинг на изпълнението на конкретните ангажименти за завършване на възлови структурни реформи, чието провеждане започна в рамките на програмата в шест възлови области, с договорени срокове за изпълнение до средата на 2022 г., а именно: i) фискални и фискално-структурни политики, ii) социално подпомагане, iii) финансова стабилност, iv) трудови и продуктови пазари, v) Гръцката корпорация за активи и участия и приватизации, и vi) модернизиране на публичната администрация([3]).

Това е деветият доклад за засилено наблюдение по отношение на Гърция. Докладът се основава на констатациите от мисия, проведена дистанционно на 26—27 януари 2021 г., както и на редовен диалог с властите. Мисията беше проведена от Европейската комисия в сътрудничество с Европейската централна банка([4]); Международният валутен фонд взе участие в контекста на своята рамка за последващ мониторинг след реализиране на програмата, а Европейският механизъм за стабилност участва в контекста на своята система за ранно предупреждение и в съответствие с Меморандума за разбирателство от 27 април 2018 г. относно работните отношения между Европейската комисия и Европейския механизъм за стабилност. В настоящия

([1]) Регламент (ЕС) № 472/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за засилване на икономическото и бюджетно наблюдение над държавите членки в еврозоната, изпитващи или застрашени от сериозни затруднения по отношение на финансовата си стабилност (ОВ L 140, 27.5.2013 г., стр. 1).

([2]) Решение за изпълнение (ЕС) 2021/998 на Комисията от 17 февруари 2021 г. относно продължаването на засиленото наблюдение на Гърция.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

([4]) Служители на ЕЦБ участваха в мисията за проверка в съответствие с компетенциите на ЕЦБ, като предоставиха експертни знания по политиките на финансовия сектор и по значими в макроикономически план въпроси, като например номиналните фискални цели и устойчивостта и нуждите от финансиране. Мисията за проверка беше предшествана от техническа мисия, която също се проведе дистанционно в периода 13 януари—20 януари 2021 г.

доклад се оценява изпълнението на поетите от Гърция ангажименти пред Еврогрупата за завършване на реформата до края на 2020 г. Настоящият доклад не е свързан с отпускането на мерки за дълга, обвързани с осъществяването на определени политики, което според предвиденото в договорения двугодишен график би могло да стане въз основа на десетия доклад. Очаква се десетият доклад да бъде публикуван през май.

ОБЩА ОЦЕНКА

Докладът беше изготвен на фона на втората вълна на пандемията, която доведе до общо затягане на противоепидемичните мерки преди края на 2020 г., а наскоро и до затваряне на училища и предприятия за търговия на дребно и ограничения за движението на гражданите в някои региони, сред които Атина. Очаква се гръцката икономика да се свие с 10 % през 2020 г. в сравнение с 2019 г., като за настоящата година възстановяването ще е само частично. Последиците за туристическия сезон през 2020 г. в резултат на пандемията оказаха отрицателно въздействие върху Гърция, като се има предвид важността на туристическия сектор за икономиката. Правителството продължи да адаптира действащите фискални мерки в подкрепа на безработните и работещите на заплата, чиито договори бяха спрени, удължи мерките за подкрепа на предприятията и прие нови целенасочени мерки за защита на домакинствата и предприятията. Досега мерките за защита на заетостта, подкрепяни от ЕС, по-специално чрез новия финансов инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) и Европейския социален фонд, изглеждат ефективни и равнището на безработица остана като цяло стабилно въпреки значителното свиване на икономиката. Въпреки това броят на лицата, които не работят, нараства, тъй като наемането на нови работници продължава да бъде слабо. Предприятията и работниците се възползваха от мерки за публична подкрепа. Очаква се обаче целият мащаб на предизвикателството, пред което са изправени предприятията и финансовият сектор, да се прояви едва на по-късен етап с постепенното премахване на мерките за подкрепа, както в други държави членки. Този процес ще трябва да се управлява внимателно, за да се избегнат „ефектът на срутване“.

Въпреки трудните обстоятелства властите успяха да постигнат добър напредък в редица области, сред които образованието, управлението на държавните активи, приватизационните проекти и енергийната политика. По-специално:

- **През последните три месеца бяха приети две амбициозни реформи в областта на образованието.** През декември 2020 г. беше приета реформа на професионалното образование и обучение, предназначена да подобри привлекателността на този модел и да свърже по-добре професионалното образование и обучението през целия живот с нуждите на пазара на труда. От друга страна законът за висшето образование от февруари 2021 г. има за цел да модернизира работата на университетите и да повиши качеството на предлаганото образование. Освен това училищата бяха подложени на вътрешни и външни оценки.

- **Гръцката корпорация за активи и участия** приключи прегледа на управителните съвети на всички държавни предприятия, което представляваше конкретен ангажимент. Стратегическият план на корпорацията продължи да се изпълнява по план и властите приключиха подготовката на актуализираните министерски насоки за корпорацията.

- **Приватизационните търгове** напреднаха благодарение на успешно приключилата на 31 декември 2020 г. сделка с Marina of Alimos, добрите перспективи за приключване на проекта Hellinikon през следващите месеци и известен дългоочакван напредък по текущите действия, необходими за концесията на Egnatia, като всички те представляват конкретни ангажименти.

- **В областта на енергийната политика** властите започнаха допитването до участниците на пазара с цел през следващите месеци да приключи дългогодишното антитръстово дело срещу Public Power Corporation, което е конкретен ангажимент.

Реформите продължиха и в други важни области. Реформите в управлението на публичните финанси, включително на бюджета за публични инвестиции, отново набраха така необходимия импулс благодарение на постигнатия напредък в административните, икономическите и функционалните бюджетни класификации. Ще бъде необходимо внимателно наблюдение, тъй като това е от възлово значение за повишаване на ефективността на процедурите за плащане. Беше прието законодателството за реформа на човешките ресурси в данъчната администрация. Нейното прилагане продължава да върви по план и ще бъде завършено до следващата проверка. Реформите в публичната администрация също напредват по план, включително приемането на ново законодателство за по-бързо и по-ефективно назначаване на държавни служители.

Въпреки това цялостният темп на изпълнение изглежда се е забавил в редица области, по-специално поради пандемията, а изпълнението на мерките за спазването на няколко ангажимента е отложено. В допълнение към продължаващите трудности, породени от пандемията, властите изтъкнаха също преразпределянето на няколко възлови длъжности в администрацията в началото на тази година и увеличеното работно натоварване, дължащо се на подготовката на плана за възстановяване и устойчивост, като причина за известно забавяне, като това е надлежно е взето предвид. През май бяха договорени редица подробни конкретни пътни карти, които ще способстват за постигането на решителен напредък до изготвянето на десетия доклад. Сред тях са продължаването на реформите във финансовия сектор, пълното изпълнение на реформата на човешките ресурси в независимия орган за публични приходи, привеждането в действие на механизма за подготовка на проекти и на стратегическия набор от проекти за големи инвестиции, предотвратяване на натрупването на нови просрочени задължения и намаляване на техния сегашен обем след наблюдаваните забавяния, включително чрез укрепването на Ръководния комитет за погасяване на просрочените задължения и опростяване на законодателната уредба за провеждане на фискални процедури, завършване на реформата на по-нататъшното опростяване на издаването на разрешителни за инвестиции в договорените области, както и приемането на модернизиран трудов кодекс. Освен това властите се ангажираха с редица конкретни стъпки в областта на здравеопазването, борбата с корупцията, реформата на публичната администрация и прилагането на сметкоплана. Като се има предвид значението ѝ в контекста на цялостната стратегия за възстановяване, съдебната реформа трябва да бъде подновена, тъй като реформите, свързани с ефективността на съдебната система, допринасят за осигуряване на бързо изпълнение на инвестициите, включително от частния сектор.

Изпълнението на някои възлови реформи във финансовия сектор също беше забавено, но беше договорен амбициозен график за следващата проверка. В края на миналата година влизането в сила на Кодекса за несъстоятелността беше частично отложено, като се предвижда някои елементи да влязат в сила на 1 март, а други да бъдат отложени за 1 юни 2021 г. Този кодекс представлява мащабна реформа на нормативната уредба в областта на несъстоятелността, но по прилагането му е необходима значителна работа, свързана с подробните му спецификации, както и със създаването на ИТ платформа, която да е свързана с платформите на банките. Изпълнението на други договорени реформи продължава, но с по-бавни темпове от договорените преди това, и ще изисква внимателно наблюдение, особено по отношение на приключването на натрупаните висящи дела за несъстоятелност на домакинствата (целта това да стане до края на 2021 г. изглежда изложена на риск), както и по отношение на изчистването на задействаните държавни гаранции, което допълнително беше забавено през последното тримесечие на 2020 г. и поради трудностите при наемането на нови служители в условията на затягане на противоепидемичните мерки. Властите подготвят допълнителни мерки в подкрепа на финансовия сектор, по-специално разширяване на схемата за защита на активите „Херкулес“, което се оценява положително. В контекста на затягането на противоепидемичните мерки към края на 2020 г. властите спряха всички мерки за принудително изпълнение за всички категории длъжници, включително провеждането на електронни търгове и подготвителните действия за тях, които могат да отнемат няколко месеца. Ако бъде продължено, това общо замразяване на всички мерки за принудително изпълнение може да окаже въздействие върху бързото и ефикасно обработване на необслужваните кредити от страна на гръцките банки и субектите, обслужващи кредити, в бъдеще. Поради това властите се приканват своевременно да приемат временни и по-целенасочени решения, като същевременно защитават уязвимите домакинства.

Властите работят в тясно сътрудничество с Европейската комисия в контекста на подготовката на плана за възстановяване и устойчивост. Това сътрудничество е добре дошло, тъй като ако се използват по ефикасен и подходящ начин, значителните средства, които Гърция има право да получи от Механизма за възстановяване и устойчивост, ще подпомогнат растежа, създаването на работни места и двойния преход през следващите години. От Механизма на ЕС за възстановяване и устойчивост на Гърция ще бъдат предоставени 30,5 милиарда евро за периода 2021—2026 г., от които 17,8 милиарда евро под формата на безвъзмездни средства. Очаква се реформите и инвестициите, които ще са част от плана, да доразвият и допълнят проведени и настоящи реформи в контекста на процеса на засилено наблюдение. В съчетание с допълнителния пакет от 1,7 милиарда евро по линия на инструмента React-EU и с вече отпуснатите 2,7 милиарда евро от Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE), както и с всички възможни допълнителни средства([5]), тези значителни финансови ресурси ще спомогнат за смекчаване на икономическото и социалното въздействие на пандемията и ще осигурят необходимата подкрепа за устойчиво и приобщаващо възстановяване.

([5]) Съветът вече одобри финансова подкрепа в размер на общо 90,3 милиарда евро за 18 държави членки. Държавите членки все още могат да подават заявления за получаване на финансова помощ по линия на временната подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE), чийто общ капацитет е до 100 милиарда евро.

Като цяло в доклада се стига до заключението, че Гърция е постигнала добър напредък в изпълнението на редица ангажименти за реформи, но се отбелязва, че темпът на реформите се е забавил, като се отчитат трудните обстоятелства, причинени от пандемията. Европейските институции приветстват трайната тясна и конструктивна ангажираност на властите и споразумението относно редица преразгледани срокове за възлови реформи. Властите се насърчават да продължат с мобилизирането на ресурси, за да предприемат всички необходими стъпки за своевременното изпълнение на своите конкретни ангажименти преди десетия доклад за засилено наблюдение, който ще бъде публикуван през май и за който се предвижда да бъде изплатен следващият набор от мерки за дълга, обвързани с осъществяването на определени политики.

МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ТЕНДЕНЦИИ

Пандемията от коронавирус продължава да оказва силно отрицателно въздействие върху гръцката икономика. Икономиката нарасна с 2,3 % на тримесечна база през третото тримесечие на 2020 г. след спад от -14,1 % през предходния период. Динамиката на възстановяването през третото тримесечие беше значително по-слаба в сравнение със значителното възстановяване в еврозоната, до голяма степен поради резкия спад на стойност, с която туристическият сектор допринася за икономиката. Растежът се дължи на частното потребление, като износът на стоки показва известна устойчивост. Безработицата продължи да намалява, достигайки 16,2 % през третото тримесечие на 2020 г., което показва, че въведените мерки за подкрепа са успешни за защитата на работните места. В същото време заетостта е намаляла в сравнение с предходната година, главно поради по-малкия брой наети лица в туристическия сектор. Младежката безработица също намаля, но остава много висока — 34,2 % през третото тримесечие.

След затягането на противоепидемичните мерки в края на 2020 г. икономическото възстановяване през първата половина на тази година се очаква да остане слабо. Противоепидемичните мерки, обявени през ноември 2020 г., остават в сила, което предполага сериозни ограничения за сектора на услугите. В същото време смущенията в промишленото производство са ограничени въпреки прекъснатите вериги на доставки и ограниченото търсене. Очаква се тези мерки, които са необходими за спасяване на човешки живот, да забавят още повече икономическото възстановяване. В зимната прогноза на Комисията от 2021 г., изготвена преди неотдавнашното затягане на противоепидемичните мерки на регионално равнище, се очаква растежът на БВП да достигне 3,5 % през 2021 г. и 5 % през 2022 г., главно в резултат на вътрешното търсене. В прогнозата се прави допускане, че благодарение на ваксинирането най-уязвимите ще бъдат защитени до средата на 2021 г., което ще позволи трайно, макар и поетапно облекчаване на противоепидемичните мерки през второто тримесечие. Приносът на външния сектор за растежа се очаква също да е положителен, макар и по-слаб от очакваното, тъй като за пълното възстановяване на туризма може да е нужно повече време. В прогнозата се допуска, че през 2021 г. фискалната политика ще продължи да подкрепя икономиката с целенасочени намеси, насочени към предприятията и домакинствата. Очаква се застоят в икономиката да окаже натиск върху растежа на цените, който и през 2021 г. се очаква да се запази леко отрицателен и впоследствие да се възстанови през 2022 г.

Несигурността по отношение на перспективите остава голяма. Прогнозите са предмет на значителна несигурност, свързана предимно с развитието на пандемията и

успеха на кампанията за ваксиниране. Напредъкът в борбата с пандемията, както на национално, така и на международно равнище, също е от решаващо значение за възстановяването на туризма. Несигурността е свързана също и със скоростта на възстановяване на частния сектор след изтичането на мерките за подкрепа, които ще трябва да бъдат замислени внимателно, за да се избегнат „ефекти на срутване“, които могат да доведат до затруднения сред предприятията, включително до несъстоятелност. Слабостите в структурата на счетоводния баланс на гръцкия корпоративен сектор водят до натрупване на рисковете от влошаване по отношение на възстановяването. Геополитическото напрежение в региона и продължаващата миграционна криза добавят още несигурност към макроикономическите перспективи. От друга страна, прогнозата на Комисията не включва икономическото въздействие на плана за възстановяване и устойчивост за Гърция, чието изпълнение се очаква да даде значителен тласък на растежа.

ФИСКАЛНИ РАЗВИТИЯ

През 2021 г. фискалната политика ще се запази нерестриктивна, като органите ще продължат да предоставят целенасочена подкрепа за домакинствата и предприятията, засегнати от кризата. В отговор на неблагоприятното развитие на пандемията, в началото на ноември 2020 г. правителството реши да затегне противоепидемичните мерки, а по-наскоро и да затвори училищата и предприятията за търговия на дребно и да наложи ограничения на движението на гражданите в някои региони, в това число Атина, и обяви продължаването на вече въведените фискални мерки. Общият размер на пакета от „подлежащи на възстановяване авансови плащания“ (публична подкрепа за предприятията, засегнати от пандемията, разпределена под формата на заеми с условен елемент на субсидия) беше увеличен, срокът на действие на редовните обезщетения и обезщетенията за дълготрайна безработица беше удължен, а временната икономическа подкрепа за лицата, които са спрели да получават заплащане, беше продължена. Тъй като продължителността на противоепидемичните мерки се оказа по-дълга от първоначално планираното, правителството обяви също и редица нови мерки в подкрепа домакинствата и засегнатите предприятия. Те включват нова гаранционна схема и нова програма за субсидиране на заеми, като и двете са разработени така, че да помагат на малките и средните предприятия, включително по-специално на много малките предприятия и на микропредприятията. Освен това засегнатите предприятия ще имат право на компенсация за своите постоянни разходи под формата на данъчен кредит и кредит за социалноосигурителни вноски. От началото на пандемията от коронавирус досега реакцията на политиката на Гърция беше своевременна и заедно с горепосочените мерки се очаква общият размер да достигне около 9,4 % от БВП през 2020 г. и 6,5 % от БВП през 2021 г. Като цяло според есенната прогноза на Комисията от 2020 г. размерът на мерките за подкрепа (като процент от БВП), приети от гръцкото правителство с цел смекчаване на социално-икономическото въздействие на пандемията от коронавирус, е малко над средния за Европейския съюз.

В бюджета за 2021 г., гласуван в началото на декември 2021 г., се очаква дефицитът, който е предмет на засилено наблюдение, да достигне 3,9 % от БВП през 2021 г. Тази стойност се доближава до прогнозата на Комисията от есента на

2020 г. за дефицит от 3,4 % от БВП([6]).. Пълна актуализация на фискалната прогноза ще бъде изготвена през пролетта в контекста на оценката на програмата за стабилност за 2021 г. Общата клауза за дерогация ще продължи да се прилага през 2021 г. Тя позволява временно отклонение от бюджетните изисквания, включително от фискалните цели на Гърция, които са предмет на засилено наблюдение, при условие че това не застрашава фискалната устойчивост в средносрочен план. Съветът препоръча на Гърция([7]), когато икономическите условия позволяват това, да провежда фискални политики, насочени към постигане на благоразумни средносрочни фискални позиции, и да гарантира устойчивостта на дълга, като същевременно засили инвестициите. В бюджета за 2021 г. се очаква консолидираният държавен дълг да достигне 209 % през 2020 г., преди да намалее до около 200 % през 2021 г., което до голяма степен е в съответствие с прогнозата на Комисията от есента.

Прогнозите за публичните финанси са особено несигурни. Несигурността, свързана с развитието на пандемията, остава голяма, което води до значителни фискални рискове, тъй като допълнителното удължаване на противоепидемичните мерки и свързаната с такова удължаване фискална подкрепа, които следва да бъдат целенасочени и временни, могат да доведат до допълнително увеличение на фискалните разходи. Вероятността държавните гаранции да бъдат използвани ще нарасне с продължаването на кризата. Наред с пандемията, съдебните решения относно пенсиите със задна дата и съдебните производства срещу публичното дружество за недвижими имоти (ETAD) продължават да пораждат фискални рискове. В положителен план се очаква Гърция да се възползва в голяма степен от Механизма за възстановяване и устойчивост чрез мащабна финансова подкрепа за стимулиращи растежа реформи и инвестиции, което ще осигури значителна подкрепа за икономиката и ще стимулира потенциалния растеж, което може да улесни постигането на разумни фискални позиции.

ДЪРЖАВНО ФИНАНСИРАНЕ

Условията за финансиране остават благоприятни и правителството продължава да разполага с голям паричен буфер. Спредовете на доходността по държавните ценни книжа допълнително намаляха и от средата на ноември 2020 г. се запазват на ниво от около 70 базисни пункта за 5-годишния матуритет. Тяхната нестабилност също е слаба. Благоприятните условия за финансиране се подкрепят и от нерестриктивната позиция на паричната политика на Европейската централна банка, включително нейната програма за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемия. Погасяването на средносрочния и дългосрочния дълг и лихвите през 2021 г. ще бъде умерено и ще възлиза на около 10 милиарда евро. Гърция

([6]) В прогнозата на Комисията от есента на 2020 г. не са взети предвид икономическото въздействие на второто затягане на противоепидемичните мерки, започнало през ноември 2020 г., удължаването на фискалните мерки в отговор на втората вълна и икономическото въздействие и наскорошното затваряне на училищата и предприятията за търговия на дребно, както и ограниченията на движението на гражданите в някои региони, в това число Атина. Едновременно с това, въпреки че бюджетът включва предвиденото макроикономическо въздействие на инвестициите в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост, Комисията ще оцени това въздействие едва през следващите месеци, когато плановете бъдат представени достатъчно подробно.

([7]) Препоръка на Съвета от 20 юли 2020 г. относно националната програма за реформи на Гърция за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Гърция за 2020 г. (ОВ C 282, 26.8.2020 г., стр. 46).

планира да набере 8—12 милиарда евро посредством нови емисии на облигации, което е близко до сумата, набрана през 2020 г. Паричните резерви на сектор „Държавно управление“ в края на 2020 г. възлизаха на около 31 милиарда евро, което ще е достатъчно за покриването на погасяването на средносрочния и дългосрочния дълг и лихвените плащания на сектор „Държавно управление“ през следващите две години([8]). От началото на годината Република Гърция набра 3,5 милиарда евро чрез емитирането през януари 2021 г. на 10-годишни държавни облигации. Постигнатата доходност възлизаше на 0,81 %, което е най-ниското историческо равнище за този матуритет. Допълнителни 2 милиарда евро бяха набрани чрез частни емисии на ценни книжа. Органите възнамеряват да извършат частично погасяване на заемите от Международния валутен фонд. Това е положителна стъпка, която спомага за намаляване на валутния риск и изпраща правилния сигнал на пазарите.

В Обзора на устойчивостта на дълга за 2020 г. бе представен анализ на устойчивостта на дълга за всички държави членки въз основа на прогнозата от есента на 2020 г.([9]). Базовият сценарий на този анализ е идентичен с публикуваният в 8-ия доклад за засилено наблюдение. В следващия доклад за засилено наблюдение ще бъде представен актуализиран анализ на устойчивостта на дълга.

РАЗВИТИЯ ВЪВ ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР

Рентабилността на банките вероятно ще остане под натиск, тъй като благоприятните условия по отношение на ликвидността и значителните еднократни приходи от търговския портфейл само частично компенсират увеличените нужди от провизии. Банките поддържат големи парични буфери и ниски разходи за финансиране поради стабилната възходяща тенденция при депозитите, съчетана с нерестриктивни условия на паричната политика. Освен това те се възползваха от извънредни търговски печалби от своя портфейл от държавни облигации. Въпреки това предварителното заделяне на провизии с цел да се отчете очакваното въздействие на пандемията, наред с други фактори, през първите девет месеца на 2020 г. доведе до загуби след данъчно облагане за банковата система като цяло. Предизвикателствата пред перспективите за печалба остават и следователно ще ограничат вътрешния капацитет за генериране на капитал. Секюритизациите на необслужваните кредити ще окажат положително въздействие върху разходите на банките, свързани с риска, и ще освободят място в счетоводните баланси на банките за нови заеми, но също така ще доведат до първоначална еднократна капиталова загуба и периодична загуба на нетни приходи от лихви. Същевременно изтичането на мораториумите може да доведе до допълнителни обезценки поради влошаване на качеството на активите.

Размерът на необслужваните кредити продължава да намалява, главно благодарение на схемата „Херкулес“ и временното въздействие на мораториумите. Необслужваните кредити в края на септември 2020 г. възлизаха на 58,7 милиарда евро, което представлява намаление с 9,8 милиарда евро спрямо

([8]) Салдото по сметката за паричния буфер се запази в размер на 15,7 милиарда евро. Сметката за паричния буфер беше изградена и чрез плащания по програмата на Европейския механизъм за стабилност и е предназначена за обслужване на дълга. След одобрение от управителните органи на Европейския механизъм за стабилност Гърция може да използва тази сума и за други цели.

([9]) Debt Sustainability Monitor (Обзор на устойчивостта на дълга), European Economy Institutional Paper, № 143, февруари 2021 г.

декември 2019 г., но само с 1 милиард евро спрямо предходното тримесечие. В резултат на това делът на необслужваните кредити намаля до 35,8 %, като продължава да бъде най-високият в еврозоната. Въпреки пандемията и произтичащия от нея спад в броя на уредените кредити непрекъснатото подобрение през 2020 г. се дължи главно на продажбите на необслужвани кредити в размер на 6,8 милиарда евро и на ограничения приток на нови несъбираеми кредити (намаление с 58 % на годишна база за деветте месеца) благодарение на съществуващите мораториуми. Към ноември 2020 г. заемите под мораториуми възлизаха на 20,8 милиарда евро, т.е. над 12 % от кредитния портфейл, като те бяха разделени приблизително поравно между предприятията и домакинствата. Намаляването на необслужваните кредити на банките доведе също така до засилване на ролята на небанковите институции, обслужващи кредити, като към края на септември 2020 г. управляваните заеми възлизаха на 33 милиарда евро, което представлява увеличение с 40 % от края на 2019 г. насам.

Както и в други държави членки, изтичането на мораториумите може да бъде придружено от ново влошаване на качеството на активите в бъдеще. Големият размер на заемите под мораториуми и слабите резултати на банките в осъществяването на жизнеспособни преструктурирания на кредити сочат съществен риск за качеството на активите, тъй като в голямата си част мораториумите изтекоха в края на 2020 г. Това може да доведе до нови обезценки, в случай че записаните до този момент провизии не отразяват напълно евентуалното въздействие на пандемията върху кредитния портфейл. Въпреки това временната схема за субсидиране на вноски, създадена от органите в подкрепа на засегнатите от коронавируса длъжници с кредити за основно жилище (схемата „Gefyra“), ще намали този риск за този вид заеми, съставляващи голяма част от портфейла от заеми на дребно. Плащанията на субсидии по схемата започнаха. Органите са в процес на разработване на подобна схема за кредити за предприятията. Тази схема трябва да бъде разработена внимателно, включително е необходимо да се предвидят предпазни мерки по отношение на моралния риск. Нещо повече, банките ще се опитат да спрат преминаването на кредити, които понастоящем са под мораториум, в категорията на повишен кредитен риск, за което ще са необходими по-големи провизии, като предлагат междинни продукти, даващи възможност за постепенно възстановяване на платежните модели. Подробностите относно надзорното третиране и свързаните капиталови разходи за тези продукти ще подлежат на обсъждане с надзорните органи. В бъдеще планираните секюритизации по схемата „Херкулес“ ще продължават да бъдат основната движеща сила за намаляването на необслужваните кредити.

Мерките за подкрепа, приети от органите, допълнително засилиха растежа на кредитирането на предприятията, като улесниха достъпа до кредитиране и за по-малките предприятия. Гаранционната схема за предприятията, засегнати от Covid-19, и схемата за лихвени субсидии (ΤΕΡΙΧ-ΙΙ), управлявана от Гръцката банка за развитие, доведоха до отпускането на заеми за големи предприятия и малки и средни предприятия в размер съответно на 4,6 и 2 милиарда евро през 2020 г., допринасяйки с приблизително 40 % към общите брутни кредитни потоци на предприятията през годината. Това доведе до нарастване с над два пъти на средномесечните брутни кредитни потоци([10]) за големите предприятия и до значително нарастване за малките и средните предприятия. Растежът на кредитите се използва от предприятията най-вече за покриване на нуждите им от оборотен капитал и за изграждане на ликвидните им

([10]) Заеми с определен падеж. Източник: Национална банка на Гърция

буфери. По отношение на разходите за кредита, въпреки че номиналните лихвени проценти по кредитите за предприятията са близки до историческите им най-ниски стойности, от септември 2020 г. насам те нарастват, особено при по-малките заеми, което отразява повишения кредитен риск. Растежът на кредитите за домакинствата остава отрицателен и се характеризира с постоянно нарастващи разходи.

Органите подготвят изменение на закона, с който се урежда дейността на Гръцкия фонд за финансова стабилност. Изменението ще позволи на Фонда да участва като частен инвеститор в бъдещи увеличения на акционерния капитал на банките, в които има дялово участие.